

Bilag C.

Støtte fra Beredskabsstyrelsens værnepligtige

Undersøgelse af de kommunale redningsberedskabers
robusthed og dimensionering

Forsvarsministeriet

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	1
1.1	Opgaven	1
1.2	Sammenfatning	2
1.3	Metode og data	2
1.4	Bilagets opbygning	3
2.	Evalueringkriterier for mulige modeller	4
3.	Observationer	7
3.1	Eksisterende praksis for inddragelse af værnepligtige i de kommunale redningsberedskabers opgaveløsning	7
3.2	Observationer fra drøftelser med de kommunale redningsberedskaber	7
3.3	Observationer fra fokusgruppeinterviews med værnepligtige	8
4.	Modeller	10
4.1	Udrykning med værnepligtige i overtal (Herning og Næstved-model)	10
4.2	Midlertidig stationsdrift (under øvelser og indsats – Bornholm og Herning model)	12
4.3	Udstationering på KBR-stationer som et element i værnepligtsuddannelsen	14
4.4	Informations- og oplysningskampagner undervejs i uddannelsesforløbet og ved hjemsendelse	17
4.5	Øget træning og øvelse mellem de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen	18

1. Indledning

1.1 Opgaven

Dette bilag beskriver modeller for støtte til de kommunale redningsberedskaber fra Beredskabsstyrelsens værnepligtige. Bilaget er udarbejdet som led i undersøgelsen af de kommunale redningsberedskaber's robusthed og dimensionering, som Implement Consulting Group gennemfører på vegne af Forsvarsministeriet.

Det følger bl.a. af opgavebeskrivelsen for undersøgelsen at:

"Konsulenten skal analysere, hvorvidt Beredskabsstyrelsens værnepligtige kan støtte i relevante kommunale redningsberedskaber i forbindelse med værnepligten.

Konsulenten skal opstille et antal forskellige modeller for mulig støtte. For hver model skal konsulenten beskrive 1) fordele og evt. ulemper og 2) om modellerne er relevante for forskellige typer af kommunale redningsberedskaber.

Modellerne skal udarbejdes med udgangspunkt i den nuværende værnepligtsuddannelse"

Det følger endvidere af opgavebeskrivelsen at:

"Ved opstilling og analyse af modellerne skal konsulenten sikre:

- *at modellerne understøtter ambitionen om at øge rekrutteringen til Beredskabsstyrelsen og de kommunale beredskaber efter endt værnepligt,*
- *at de værnepligtige fastholder samme uddannelsesniveau som rednings-specialister,*
- *at en evt. støtte fra Beredskabsstyrelsens værnepligtige ikke udhuler Beredskabsstyrelsens operative kapacitet eller robusthed, herunder den styrkelse af kapaciteten og robustheden, der følger af Aftale på forsvarsområdet 20-2023 af januar 2018.*

På baggrund af analysen af modellerne skal konsulenten komme med konkrete forslag til, om – og i givet fald hvordan – Beredskabsstyrelsens værnepligtige yderligere kan støtte de kommunale redningsberedskaber".

Afvigelse fra kommissoriet og opgavebeskrivelsen

I forbindelse med undersøgelsen har de kommunale redningsberedskaber givet udtryk for, at tilknytning af værnepligtige til ordinær vagtsætning medfører omkostninger til nødvendig oplæring i lokal- og materielkendskab. Disse omkostninger vil være betydelige i en situation med hyppig udskiftning af værnepligtige på vagthold og skal ses i lyset af knapheden på ressourcer til øvelse, uddannelse og træning i deltidsberedskaberne generelt.

Kommunale redningsberedskaber med deltidsstationer i tyndtbefolkede områder vil have størst udbytte af vagtsætning med værnepligtige givet eksisterende udfordringer med bemanning af vagthold i dagtimerne. Disse stationer har dog få hændelser. Det betyder, at værnepligtige vil være alene på stationerne i store dele af vagterne og generelt have begrænset uddannelsesmæssigt udbytte ved at indgå i (dag)vagterne.

Analysen skitserer en række principielle løsningsmodeller for øget tilknytning af værnepligtige til det kommunale redningsberedskab.

Men efter styregruppens accept fokuserer analysen på mulighederne for at styrke rekrutteringen af værnepligtige efter endt uddannelse.

1.2 Sammenfatning

I det følgende afsnit beskrives modeller, hvormed

- Beredskabsstyrelsens værnepligtige kan støtte de kommunale redningsberedskaber
- Beredskabsstyrelsen kan understøtte rekruttering af tidligere værnepligtige til de kommunale redningsberedskaber efter endt værnepligt

ID	Model
4.1	Udrykning med værnepligtige i overtal (Herning og Næstved-model)
4.2	Midlertidig stationsdrift
4.3	Udstationering på KBR-stationer som et element i værnepligtsuddannelsen
4.4	Informations- og oplysningskampagner undervejs i uddannelsesforløbet og ved hjemsendelse
4.5	Øget træning og øvelse mellem de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen

Analysen har ikke afdækket ideelle modeller for støtte med Beredskabsstyrelsens værnepligtige til de kommunale redningsberedskaber.

Modellerne indebærer generelt mindst ét af to problemer:

- Lavt geografisk udbredelsespotentiale af modeller på grund af afstande til Beredskabsstyrelsens centre.
- Lille virkning i forhold til at aflaste de kommunale deltidsberedskaber, der har de største udfordringer i forhold til at stille vagthold i dagtimerne.

Omvendt kan der peges på tiltag fra Beredskabsstyrelsen, som kan mindske nogle kommunale redningsberedskabers sårbarhed under indsættelse og øvelse samt styrke rekrutteringen af værnepligtige til de kommunale redningsberedskaber – ikke mindst deltidsberedskaberne. Det gælder særligt midlertidig stationsdrift (forslag 4.2) og informations- og oplysningskampagner for værnepligtige undervejs og ved hjemsendelse (forslag 4.4).

1.3 Metode og data

Analysen hviler på en række datakilder:

- Interviews med samtlige kommunale redningsberedskaber
- Drøftelser med Beredskabsstyrelsen
- Desk research af værnepligtsuddannelsen
- Gennemgang af besvarelser på Beredskabsstyrelsens surveys blandt hjemsendte værnepligtige
- Fokusgruppeinterviews med 5 grupper af værnepligtige (25 personer i alt) og 2 grupper af befalingsmænd (9 personer i alt)

Grundlaget for analysen og opstillingen af modeller hviler på tre komponenter:

1. **Afdækning af eksisterende modeller for anvendelse af værnepligtige.** Som led i analysen er der sket en kortlægning af eksisterende modeller for anvendelse af værnepligtige ved dagligdagshændelser hos de kommunale redningsberedskaber.

Det gælder eksempelvis kommunale redningsberedskabers udrykning med værnepligtige i overtal (Beredskabsstyrelsen Sjælland og Beredskabsstyrelsen Midtjylland), ordinær stationsdrift (Station Allinge) og anvendelse af værnepligtige i vagtsætning i forbindelse med fx øvelser eller særlige begivenheder (Beredskabsstyrelsen Bornholm og Beredskabsstyrelsen Midtjylland).

2. **Afdækning af præferencer i de kommunale redningsberedskaber.** Som led i drøftelserne med de kommunale redningsberedskaber af bl.a. god praksis, er der foretaget en afdækning af redningsberedskabernes perspektiver og præferencer i forhold til at anvende værnepligtige som aflastning ved dagligdags hændelser. Tilbagemeldingerne herfra medgår til at vurdere fordele og ulemper ved de skitserede modeller senere.
3. **Afdækning af værnepligtiges perspektiver og præferencer.** På udvalgte beredskabscentre, der har aftaler med kommunale redningsberedskaber om udrykninger med værnepligtig i overtal, er der foretaget en kortlægning af værnepligtiges udbytte af deltagelse på udrykninger og præferencer for at fortsætte med en beredskabskarriere efter endt værnepligt. Endvidere er der undersøgt bredere tendenser i værnepligtiges præferencer og karrierevej på baggrund af historiske undersøgelser blandt hjemsendte værnepligtige.

1.4 Bilagets opbygning

I de følgende afsnit beskrives:

- **Evalueringkriterier for mulige modeller**, hvor Beredskabsstyrelsens værnepligtige kan støtte de kommunale redningsberedskaber i forbindelse med værnepligten, herunder forhold, der ligger til grund for vurderingen af modellerne, *jf. opgavebeskrivelsen (afsnit 2)*.
- **Observationer** omkring eksisterende praksis for anvendelse af værnepligtige i den kommunale opgaveløsning, de kommunale redningsberedskabers syn på anvendelsen af værnepligtige samt tilbagemeldinger fra værnepligtige omkring forhold med betydning for en fremtidig beredskabskarriere (afsnit 3).
- **Modeller** for inddragelse af værnepligtige i de kommunale redningsberedskabers opgaveløsning samt tiltag fra Beredskabsstyrelsen, der kan styrke rekrutteringen af værnepligtige til redningsberedskaberne.

2. Evalueringskriterier for mulige modeller

I dette afsnit beskrives evalueringskriterier for modeller for støtte til de kommunale redningsberedskaber med Beredskabsstyrelsens værnepligtige.

I afsnittet behandles:

- Rekrutteringsudfordringer for kommunale redningsberedskaber
- Værnepligtsuddannelsen

2.1.1 Rekrutteringsudfordringer

De kommunale redningsberedskaber drives på forskellige vilkår på tværs af beredskabsfællesskaberne.

De største byer har i dag stationer med fuldtidsansatte brandfolk i døgnberedskab (København, Århus, Odense) eller stationer med en kombination af fuldtids- og deltidsansatte brandfolk (fx Aalborg, Esbjerg og Vejle).

Uden for de større byer er de fleste stationer bemandede med deltidsansatte brandfolk. I Sønderjylland gælder det særligt, at stationerne i vidt omfang betjenes af frivillige brandmandsforbund, der som hovedregel er ulønnede.

Deltidsansatte brandfolk aflønnes via et fast rådighedshonorar, et vagthonorar for dage med vagter samt et timebaseret honorar ved udrykninger til alarmer. Deltidsansatte brandfolk kan enten være fuldtidsansat i relation til andre kommunale opgaver (fx mekanisk virksomhed, kørselsvirksomhed mv) eller hos en anden arbejdsgiver. Det indebærer bl.a., at deltidsstationer hyppigt ikke er bemandede undtagen ved alarmering.

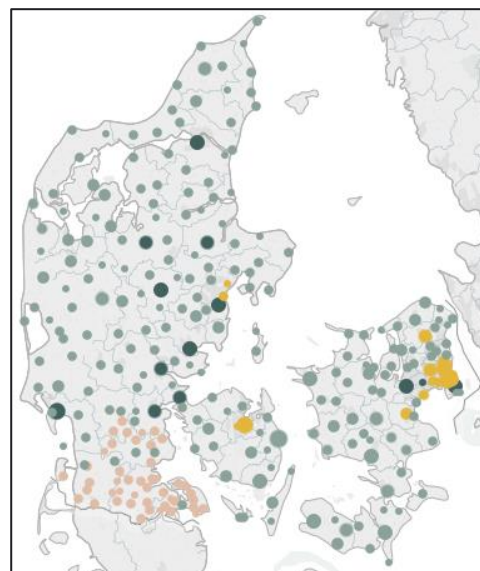
Det gælder for deltidsansatte brandfolk, der er vagtsat på 1. udrykningen, at de skal kunne afgå fra deres station senest 5 min. efter alarm. Det indebærer, at deltidsansatte brandfolk skal bo og/eller arbejde i en afstand på under 5 min. fra den brandstation, hvor de er vagtsat.

Tilbagemeldingerne fra de kommunale redningsberedskaber peger i retning af, at det i yderområderne kan være vanskeligt at rekruttere deltidsansatte brandfolk. Det skyldes bl.a. ændring i pendlingsmønstre, hvor stadigt færre personer bor i samme kommune, som de arbejder. Det indskrænker den potentielle rekrutteringsbase til deltidsberedskaberne. Problemstillingen er særligt udtalt i tyndtbefolkede områder.

Samtidig kan arbejdsgiveres forventninger og krav til lønmodtageres tilstedeværelse på arbejdspladsen indskrænke mulighederne for vagtsætning i dagtimerne.

Disse forhold indebærer samlet set udfordringer for deltidsberedskaberne i forhold til vagtsætning og rekruttering. Det lægges derfor til grund for vurderingen af de senere skitserede modeller, at Beredskabsstyrelsens værnepligtige kan støtte i relevante kom-

Driftsform på stationer

Note: Stationerne er illustreret med cirkler. Cirklernes farve angiver om det er en deltids, fuldtids eller frivillig station. Størrelsen på cirklen afhænger af antallet af vagtsat mandskab

munale redningsberedskaber i forbindelse med værnepligten samt understøtte ambitionen om at øge rekruttering til Beredskabsstyrelsen og de kommunale beredskaber efter endt værnepligt, *jf. kommissoriet*.

2.1.2 Værnepligtsuddannelsen

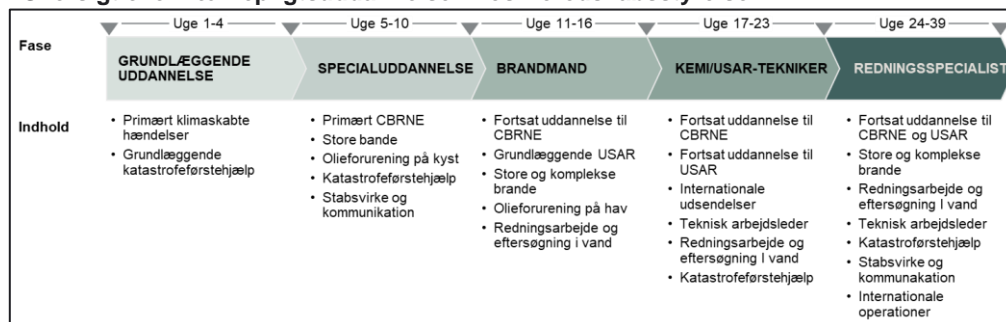
Værnepligtige gennemfører et ni måneders uddannelsesforløb, der indeholder undervisning, træning, øvelser og indsættelse. Uddannelsen er opbygget i to niveauer, der afvikles sideløbende.

Det første niveau svarer til den almindelige funktionsuddannelse for brandfolk og det andet niveau indeholder specialuddannelserne, der er rettet imod løsningen af det statslige redningsberedskabs opgaver.

Efter ca. tre måneder er den værnepligtige uddannet og certificeret som brandmand på samme vis som brandfolkene i det kommunale redningsberedskab, og herefter fortsætter specialuddannelserne målrettet det statslige beredskab¹.

Specialuddannelserne omfatter uddannelser til at løse komplicerede opgaver ved uheld med kemiske, radioaktive, nukleare eller biologiske stoffer, redningsarbejde, eftersøgning i vand, natur- og bygningsbrande, olieforurening, redning af indespærrede i sammenstyrtede bygninger eller redningsarbejde på høje bygninger samt førstehjælp ved massetilskadekomst.

Oversigt over værnepligtsuddannelsen hos Beredskabsstyrelsen

Kilde: Forsvarsministeriet og Beredskabsstyrelsen

Efter endt uddannelse og beståede prøver udstedes en række beviser og certifikater for de erhvervede kompetencer, fx kørekort kategori C og funktionsuddannelse indsats (brandmandsuddannelse), som er direkte adgangsgivende til et efterfølgende arbejde i et kommunalt redningsberedskab, et entrepriseredskab (fx Falck) eller i det statslige redningsberedskab.

Der udstedes også en række civilt kompetencegivende beviser inden for førstehjælps-, livredder- og arbejdsmiljøområdet. Endvidere udstedes tre certifikater inden for områderne brand, USAR (Urban Search And Rescue) og CBRNE (Chemical, Biological, Radioactive, Nuclear and Explosive).

¹ Kommunale brandfolk videre- og -specialuddannes også til lokale forhold og funktioner. Kommunale brandfolk kan lokalt tage en del af de uddannelser, der indgår i værnepligtsuddannelsen.

Derudover udstedes en række beviser for det statslige redningsberedskabs specialuddannelser, som ud over at være kompetencegivende i det statslige redningsberedskab, ligeledes er efterspurgt i de kommunale redningsberedskaber.

Endeligt er gennemførelsen af værnepligtsuddannelsen som udgangspunkt en forudsætning for at kunne blive optaget på Beredskabsstyrelsens sergentuddannelse og efterfølgende til uddannelsen som officer i Beredskabsstyrelsen.

I uddannelsen udvikler den værnepligtige også en række mere personlige kompetencer, bl.a. i relation til samarbejde, kommunikation og problemløsning. Disse kompetencer giver imidlertid ikke formelle kvalifikationer, og der udstedes dermed ikke beviser for disse.

Det lægges til grund for vurderingen af de senere skitserede modeller, at kvaliteten i den eksisterende værnepligtsuddannelse skal kunne fastholdes uændret, *jf. kommissoriet*.

3. Observationer

I det følgende afsnit beskrives indhentede observationer omkring:

- Eksisterende praksis for inddragelse af værnepligtige i de kommunale redningsberedskabers opgaveløsning
- Observationer fra drøftelser med de kommunale redningsberedskaber
- Observationer fra fokusgruppeinterviews med værnepligtige og befalingsmænd

3.1 Eksisterende praksis for inddragelse af værnepligtige i de kommunale redningsberedskabers opgaveløsning

Der foreligger allerede praksisser og erfaringer med inddragelse af værnepligtige i de kommunale redningsberedskabers opgaveløsning på særligt tre af Beredskabsstyrelsens centre.

1. **BRS Midtjylland.** Værnepligtige i sidste tredjedel af deres uddannelse har mulighed for at skrive sig op til én vagt, hvor de deltager i det kommunale redningsberedskabets opgaveløsning. De værnepligtige, som herefter har lyst til det, kan indgå i døgnvagt, hvor de bliver udstyret med en pager og eventuelt et tjenestekøretøj. Derved kan de deltage i undervisningen på beredskabscentret men afgå hurtigt ved alarmering. De værnepligtige indgår som overtal på kommunale udrykninger.
2. **BRS Sjælland.** Ved alarmering af det kommunale redningsberedskab rykker dele af vagtholdet fra beredskabscenteret ud med Beredskabsstyrelsens køretøjer for at observere og i relevant omfang assistere det kommunale redningsberedskab.
3. **BRS Bornholm.** Beredskabsstyrelsen varetager udrykningen fra én af Bornholms tre kommunale brandstationer. I praksis er det fortrinsvist ansatte fra beredskabscenteret, der er deltidsansatte brandfolk på den nærliggende station, med tilladelse til at rykke ud ved alarmering indenfor normal tjenestetid. De værnepligtige indgår i udrykningen efter samme princip som i BRS Midtjylland, dog er de værnepligtige en integreret del af udrykningen, og ikke kun i overtal.

3.2 Observationer fra drøftelser med de kommunale redningsberedskaber

På møder med de kommunale redningsberedskaber er der som en del af analysen blevet spurgt ind til deres holdninger til brug af værnepligtige. De kommunale redningsberedskaber anerkender generelt værnepligtiges uddannelse og kompetencer. Flere redningsberedskaber anser det dog for en ulempe, at værnepligtige er relativt uprøvede i skarpe situationer, og naturligt mangler den erfaring, der kommer af at have været brandmand i mange år.

Tilbagemeldinger fra de kommunale redningsberedskaber peger i retning af, at tilknytning af værnepligtige til ordinær vagtsætning medfører omkostninger til nødvendig oplæring i lokal- og materielkendskab. Disse omkostninger vil være betydelige i en situation med hyppig udskiftning af værnepligtige på vagthold og skal ses i lyset af knapheden på ressourcer til øvelse, uddannelse og træning i deltidsberedskaberne generelt.

Kommunale redningsberedskaber med deltidsstationer i tyndtbefolkede områder vil have størst udbytte af vagtsætning med værnepligtige givet eksisterende udfordringer med bemanning af vagthold i dagtimerne. På disse stationer er der dog få hændelser. Det

betyder, at de værnepligtige vil være alene på stationerne i store dele af vagterne og generelt have lidt at lave ved udstationering på fuld tid.

Der peges derudover på praktiske udfordringer i forhold til kost og logi.

Nogle af de kommunale redningsberedskaber med fuldtidsberedskaber er positivt stemt over for at anvende værnepligtige i det daglige beredskab, gerne i form af længere perioder med placering af de værnepligtige på stationer med fuldtidsberedskaber. Derved kan værnepligtige instrueres af og indsættes med kommunalt personel.

Der peges derudover på, at hvis de værnepligtige skal indgå meningsfuldt i dimensioneringen af de kommunale redningsberedskaber og ikke kun som overtal eller ekstra ressourcer, skal der være en konstant mængde af værnepligtige over et år, hvilket betyder at de værnepligtige skal udstationeres i flere måneder. Den nuværende værnepligtsuddannelse er ikke tilrettelagt med mulighed for længere udstationeringer.

3.3 Observationer fra fokusgruppeinterviews med værnepligtige

Værnepligtige ser positivt på at indgå i de kommunale redningsberedskabers opgaveløsning, som der er mulighed for på Beredskabsstyrelsens centre i Herning, Næstved og på Bornholm. Det giver både rutine og øger relevansen af de kompetencer værnepligtige erhverver under uddannelsen. Det er dog ikke alle værnepligtige, som når at deltage på "skarpe" udrykninger i perioden, hvor de indgår i overtalsordningen.

Det er særligt tre elementer, der giver de værnepligtige værdi og motivation til at fortsætte i redningsberedskaberne:

1. **Mulighed for at indgå i førsteudrykningen.** De værnepligtige får mulighed for at deltage i den akutte del af indsatsen, hvor der skal træffes hurtige beslutninger, og hvor en brand endnu ikke er under kontrol.
2. **Kontakt til det kommunale mandskab.** De værnepligtige nævner det som en central del af oplevelsen, at være en del af sammenholdet under og efter indsatsen.
3. **Omsætte uddannelse til skarpe situationer.** De værnepligtige oplever, at det er fordrende for deres uddannelse, at de oplever indsættelse på "skarpe" hændelser.

Generelt set ses en høj motivation blandt værnepligtige for at fortsætte med en beredskabskarriere efter endt værnepligt, men de fleste ser barrierer for at kunne have en karriere i de kommunale redningsberedskaber. De interesserede i redningsberedskaberne deler sig i to grupper:

- (1) **Karrieresegmentet:** Værnepligtige, som ønsker at uddanne sig og gøre karriere inden for beredskaberne
- (2) **Deltidssegmentet:** Værnepligtige, som kunne se en deltidsstilling som supplement til en anden karriere.

3.3.1 Karrieresegmentet

Størstedelen af de adspurgte værnepligtige ønsker at gøre karriere i beredskaber som enten ambulanceredder eller politibetjent. Adspurgt om, hvorfor der ikke overvejes en karriere i de kommunale redningsberedskaber, angives følgende barrierer:

- Mangel på fuldtidsstillinger
- Krav om supplerende uddannelse som eksempelvis mekaniker for at kunne varetage et job i redningsberedskaberne
- Ikke transparente ansættelsesprocedurer og adgangskrav

3.3.2 Deltidssegmentet

En anden del af de adspurgte kunne forestille sig at supplere deres fremtidige karriere med en deltidsstilling. Blandt denne gruppe angives det, at det er svært at få deltidsstillinger til at hænge sammen med den etableringsfase, som unge befinder sig i. Konkret angives følgende barrierer:

- Udfordringer med at kombinere et ungdomsliv med mange boligskift med et krav om at bo og arbejde tæt nok på, til at kunne afgang inden for fem minutter.
- Udfordringer med at få arbejdsgivere til at acceptere en deltidsstilling som brandmand, både blandt offentlige og private arbejdsgivere.
- Manglende kendskab til muligheder for fleksible deltidsstillinger, fx ½-døgnsvagter tæt ved bopæl
- Få ungdomsboliger tæt ved brandstationer.
- Manglende mulighed for vedligehold af beredskabsfaglig uddannelse, indtil tilværelsen er mere stabil.

4. Modeller

I det følgende afsnit beskrives fem modeller for anvendelse af værnepligtige som kan skabe øget:

- støtte til de kommunale redningsberedskaber med Beredskabsstyrelsens værnepligtige
- rekruttering til de kommunale redningsberedskaber

4.1 Udrykning med værnepligtige i overtal (Herning og Næstved-model)

4.1.1 Centrale elementer

- Værnepligtige kører i perioder med på kommunale udrykninger i overtal.
- Værnepligtige er tilknyttet beredskabscentrene og deltager i undervisning parallelt med vagter i de kommunale redningsberedskaber

4.1.2 Beskrivelse

Modellen har til formål at:

- Øge værnepligtiges erfaringer med førsteindsatsen
- Øge rekrutteringen af værnepligtige til de kommunale redningsberedskaber
- Højne den generelle robusthed i de kommunale redningsberedskaber

Der kan etableres en ordning, hvor værnepligtige har en døgnvagt, der opretholdes fra beredskabscentret ugens fire første hverdage.

De værnepligtige udstyres med en pager og har et tjenestekøretøj til rådighed, således at de kan deltage i den daglige undervisning på beredskabscentret, men samtidig er i stand til at afgå med minutters varsel, hvis der sker alarmering.

Aktiveres det lokale redningsberedskab i løbet af vagtdøgnet, kan de værnepligtige enten:

- Variant 1: køre med på kommunale udrykningskøretøjer.
- Variant 2: køre frem til skadestedet i Beredskabsstyrelsens køretøjer (ej udrykningskørsel).

I begge varianter gælder det, at samarbejdet under eventuelle hændelser skal følge *Retningslinjer for indsatsledelse (REFIL)*, hvormed den kommunale indsatsleder opretholder ansvaret for den taktiske indsættelse af redningsberedskabets styrker. Ved variant 2 skal det afklares, i hvilket omfang Beredskabsstyrelsens slukkende enhed kan påbegynde førsteindsatsen indtil indsatslederen når frem.

Variant 1 svarer i store træk til den eksisterende ordning, der findes mellem Beredskabsstyrelsen Midtjylland og Brand og Redning MidtVest i Herning. Variant 2 svarer i store træk til de eksisterende ordninger mellem Beredskabsstyrelsen Sjælland og Midt- og Sydsjællands Brand & Redning.

Det lægges til grund at:

- Værnepligtige vagtsættes i hold af fx 5 værnepligtige samt deltagelse af vagthavende (holdleder), hvis der køres frem i egne køretøjer (Næstved-modellen).
- Værnepligtige modtager som hidtil deres værnepligtssløn. Der sker ingen yderligere udbetaling i form af rådighedstillæg, vagthonorar el.lign.

- De værnepligtige skal være vagtsat ud over den i forvejen vagtsatte styrke på beredskabscenteret, for ikke at mindske robustheden i det samlede beredskab.
- Der gælder ingen særlige forpligtelser for det enkelte kommunale redningsberedskab i forhold til uddannelsesindhold. Det er således frivilligt, om det enkelte kommunale redningsberedskab inddrager de værnepligtige i øvelse, træning mv.

4.1.3 Fordele

- Modellen medfører ingen nævneværdig svækkelse af Beredskabsstyrelsens robusthed
- Øget rutineret af værnepligtige. Værnepligtige opnår erfaring med indsættelse på førsteindsatsen og samarbejde med kommunale brandfolk.
- Styrket rekruttering. Fokusgruppeinterviews med værnepligtige indikerer, at deltagelse i førsteudrykninger har en positiv effekt på værnepligtiges overvejelser om en karriere i et redningsberedskab.
- Modellen fortrænger ikke værnepligtsuddannelsen.
- Modellen indebærer ikke kommunale merudgifter til øvelse, træning mv.
- Modellen kan styrke de kommunale redningsberedskabers serviceniveau, idet der kan køres med større førsteudrykninger end ellers.

4.1.4 Ulemper

- Modellen har et lavt geografisk udbredelsespotentiale. Variant 1 kan kun anvendes på kommunale brandstationer, der ligger 1-5 minutter fra beredskabscentrene.
- Modellen løser ikke udfordringer med vagtsætning i dagtimerne hos deltidsberedskaber idet der forudsættes uændret vagtsætning.

4.1.5 Samlet vurdering

En række forhold kan tale for udbredelse af modellen:

- Modellen kan medføre øget rutineret af værnepligtige og øget tilskyndelse til at fortsætte med en beredskabskarriere, uden at værnepligtsuddannelsen svækkes.
- Modellen svækker ikke Beredskabsstyrelsens robusthed og medfører ingen nævneværdige kommunale merudgifter.
- Modellen kan udbredes i Haderslev og Thisted, hvilket vil øge mulighederne for, at værnepligtige får erfaring med det kommunale redningsberedskabs førsteindsats.
- Det bør overvejes, om de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen sammen kan udvikle en model, hvor de værnepligtige ikke kun kører med i overtal (Næstved modellen), men reelt har mulighed for at blive indsat og opnå relevant erfaring.

Omvendt er potentialet i modellen yderst beskedent:

- Modellen har ingen større betydning for afhjælpning af de kommunale redningsberedskaber i forhold til daglige hændelser, givet det begrænsede geografiske udbredelsespotentiale
- Modellen er allerede implementeret i Herning, Næstved og delvist på Bornholm, men kan udbredes til Thisted og Haderslev

4.2 Midlertidig stationsdrift (under øvelser og indsats – Bornholm og Herning model)

4.2.1 Centrale elementer

- Værnepligtige og befalingsmænd rekvireres af de kommunale redningsberedskaber til at holde vagten på en kommunal brandstation i en kortere periode, hvor det faste mandskab på stationen afgives til indsats, øvelse, uddannelse eller andre opgaver i medfør af beredskabsloven
- Beredskabsstyrelsen benytter eget materiel, som midlertidigt deployeres i nærheden eller på den kommunale station sammen med Beredskabsstyrelsens mandskab

4.2.2 Beskrivelse

Modellen har til formål, at

- Give værnepligtige en introduktion til de kommunale redningsberedskabers opgaver
- Øge robustheden i perioder hvor stationer øver eller er under indsats
- Give mulighed for mere øvelsestid

Modellen indebærer, at de enkelte redningsberedskaber gives mulighed for at rekvirere mandskab og materiel fra et beredskabscenter til at holde vagten på en station, mens stationens mandskab er under indsats, øvelse eller uddannelse.

Det er det enkelte redningsberedskab, som beslutter, om de vil anvende muligheden fra Beredskabsstyrelsen under øvelser. Beredskabscentrene kan afvise forespørgslen under hensyntagen til andre opgaver og egne øvelser. Rekvireringsprocessen bør derfor også igangsættes i god tid, sådan at det sikres, at der er mandskab og materiel til at varetage opgaven.

Rent praktisk vil modellen indebære, at beredskabscenteret deployerer en (eller, efter aftale med det kommunale redningsberedskab, flere) slukkende enhed(er) til en kommunal station.

Den slukkende enhed skal bemannes med en robust styrke af værnepligtige, som er så langt i deres uddannelsesforløb, at de vurderes at kunne varetage en førsteindsats på et skadessted. Derudover fremsendes en befalingsmand til at varetage holdlederopgaven. Det fremsendte slukningstog skal være ud over den i forvejen vagtsatte styrke på beredskabscenteret, for ikke at mindske robustheden i det samlede beredskab.

Under deployeringen kan de værnepligtige opholde sig på den kommunale brandstation, hvor alarmeringen også vil gå til.

Samarbejdet under eventuelle hændelser skal følge *Retningslinjer for indsatsledning* (REFIL), hvormed den kommunale indsatsleder opretholder ansvaret for den taktiske indsættelse af redningsberedskabets styrker.

Det lægges til grund, at Beredskabsstyrelsen alene bistår de kommunale redningsberedskaber med midlertidig stationsdrift som afløsning ved opgaver inden for Beredskabsloven.

4.2.3 Fordele

- Øget rutineret af værnepligtige i forhold til skarpe indsatser
- Øget robusthed i sårbare perioder
- Øget kendskab blandt de værnepligtige til de kommunale redningsberedskabers opgaver

- Deployeringen afhænger ikke af stationens nærhed til et beredskabscenter og kan derfor benyttes over hele landet
- For deltids- og frivillige beredskaber vil øvelsestid som regel være uden for normale arbejdstider på hverdage, og deployeringen vil derfor kun i mindre grad påvirke de værnepligtiges uddannelse.
- Kan nemt implementeres

4.2.4 Ulemper

- Vil kun i begrænset omfang øge samarbejdet mellem de kommunale- og det statslige redningsberedskab, da de kommunale brandfolk i sagens natur er væk.
- Værnepligtige kan mangle lokalkendskab i indsættelsesområderne samt rutine med de kommunale redningsberedskabsopgaver.

4.2.5 Samlet vurdering

Grundet den nemme implementering og synergier mellem Beredskabsstyrelsens ressourcer og kommunale behov, anbefales det, at der arbejdes videre med modellen, og at der iværksættes en pilotordning med henblik på at vurdere den kommunale efterspørgsel efter ordningen og den praktiske udførelse af deployeringen.

4.3 Udstationering på KBR-stationer som et element i værnepligtsuddannelsen

4.3.1 Centrale elementer

- Som et led i uddannelsen får værnepligtige et forløb med vagt på kommunale brandstationer.

4.3.2 Beskrivelse

Modellen har til formål, at:

- Udvikle de værnepligtiges kompetencer inden for de kommunale redningsberedskabers operative opgaver
- Øge rekrutteringen af værnepligtige til de kommunale redningsberedskaber

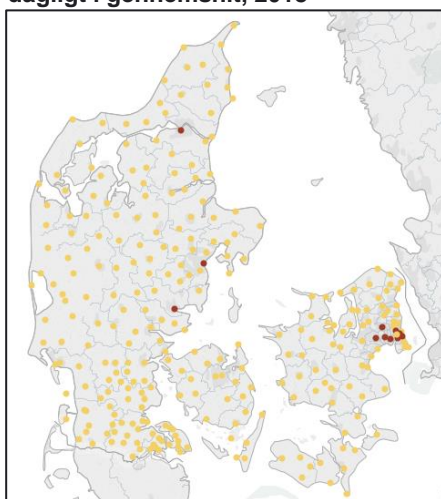
Det kan overvejes at indføre en model, hvor værnepligtige som led i deres værnepligtsuddannelse, udstationeres på kommunale brandstationer.

Under udstationeringen kan de værnepligtige indgå i vagtlaget som:

- Ordinært vagtsatte brandfolk
- Vagtsatte brandfolk i overtal

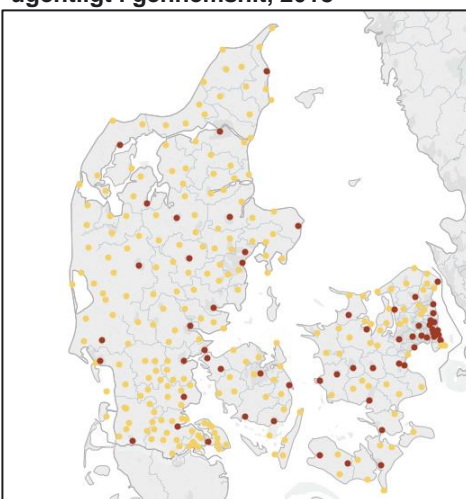
Det er en central forudsætning for modellen, at der er et uddannelsesmæssigt indhold i udstationeringen, der i et vist omfang modsvarer de værnepligtiges uddannelsesmæssige fravær fra Beredskabsstyrelsen.

Stationer med mindst 1 reel alarm dagligt i gennemsnit, 2018

Kilde: ODIN og egne beregninger
Note: Røde punkter angiver brandstationer, der opfylder kriteriet om minimum 1 alarm dagligt

Stationer med mindst 2 reelle alarmer ugentligt i gennemsnit, 2018

Kilde: ODIN og egne beregninger
Note: Røde punkter angiver brandstationer, der opfylder kriteriet om minimum 2 alarmer ugentligt

Det indebærer konkret, at de modtagne kommunale redningsberedskaber påtager sig at:

- Give værnepligtige materielkendskab
- Stille træning og øvelse til rådighed for værnepligtige i perioder uden udrykning

Det vurderes umiddelbart, at udstationering af Beredskabsstyrelsens værnepligtige, bør målrettes brandstationer med døgnbemanding, så der mellem udrykninger kan etableres et uddannelsesforløb, hvor de kommunale redningsberedskaber bidrager til at udvikle de værnepligtiges beredskabsfaglige kompetencer.

Modellen kan eventuelt udbredes yderligere til deltidsstationer med et vist hændelsesniveau således, at der sikres rutineret af den værnepligtiges kompetencer i løbet af udstationeringen i form af indsættelse på førsteudrykninger.

Det lægges til grund at:

- Udstationeringen sker i den sidste måned af værnepligtsuddannelsen for at sikre, at der ikke sker væsentlig fortrængning af værnepligtsuddannelsen.
- Værnepligtige på deltidsstationer udstationeres i hold således, at ingen vil opleve at være på vagt alene på stationer, der som udgangspunkt er ubemandede.
- Det påhviler de kommunale redningsberedskaber at tilvejebringe kost og logi for de værnepligtige eller afholde værnepligtiges udgifter hertil i lighed med de generelle vilkår under værnepligten, medmindre Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen kan tilvejebringe disse faciliteter på en måde, der er foreneligt med det kommunale redningsberedskabs afgangstid.

Det er Beredskabsstyrelsens vurdering, at forløbet kan udgøre i størrelsesordenen 4 sammenhængende dage ved uændret værnepligtsuddannelse. En længere udstationeringsperiode vil nødvendiggøre tilpasning af værnepligtsuddannelsen.

Arbejdsgiveransvar og forsikringsforhold for værnepligtige under udstationering skal afklares.

4.3.3 Fordele

- Øget rutineret af værnepligtige. Værnepligtige opnår erfaring med indsættelse på førsteindsatsen og samarbejde med erfarne brandfolk.
- Styrket rekruttering. Fokusgruppeinterviews med værnepligtige indikerer, at deltagelse i førsteudrykninger har en positiv effekt på værnepligtiges overvejelser om et en karriere i et redningsberedskab.

4.3.4 Ulemper

- Modellen reducerer isoleret set Beredskabsstyrelsens robusthed, idet antallet af erfarne værnepligtige, der kan vagsættes, reduceres. Det indebærer mere udstrakt brug af rådighedsvagter.
- Modellen vil fortrænge værnepligtsuddannelsen, såfremt udstationeringen forløber over en længere periode.
- Modellen kan reducere værnepligtiges tilskyndelse til at fortsætte i en beredskabskarriere, såfremt udstationeringen i praksis bliver uden aktivitet.
- Modellen indebærer kommunale merudgifter til uddannelsesaktivitet, kost og logi til værnepligtige. Det skal ses i lyset af den korte periode for anvendelse af de værnepligtige i de kommunale redningsberedskaber. Der kan således peges på et dødvægtstab på de kommunale redningsberedskabers investering i uddannelse af værnepligtige.
- Modellens forudsætning om et reelt indhold for værnepligtige i form af deltagelse på udrykning tilsiger, at modellen alene er anvendelig hos større beredskaber. Modellen kan således ikke løse udfordringer med deltidsberedskabers vagsætning i dagtimer i kommunale redningsberedskaber med relativt få reelle alarmer – det vil sige beredskaber i tyndt befolkede områder.
- Modellen kan medføre en række praktiske, kontrakt- og afregningsmæssige udfordringer hos kommunale redningsberedskaber, der drives på entreprisvilkår.
- Modellen kræver omfordeling af moduler i den nuværende værnepligtsuddannelse og flere ressourcer til administration af kommunale praktikordninger i forhold til uddannelsesforløb.

4.3.5 Samlet vurdering

Det konkluderes, at modellen er ressourcekrævende for Beredskabsstyrelsen og de kommunale redningsberedskaber, og de praktiske foranstaltninger med administration, kost og logi er en stor logistisk opgave set i lyset af det forventede udbytte ved et kortere ophold (eksempelvis 4 dage for samtlige 420 værnepligtige årligt). Et længere ophold hos de kommunale redningsberedskaber kan omvendt ikke holdes inden for rammerne af den nuværende værnepligtsuddannelse hos Beredskabsstyrelsen, *jf. kommissoriet*.

Hvis der skal arbejdes videre med forslaget, skal der ske en nærmere afdækning af mulighederne for udstationering.

Det taler væsentlig imod modellens implementering at:

- Den kan ikke anvendes hos deltidsberedskaber i tyndt befolkede områder.
- Den medfører kommunale merudgifter til investeringer i uddannelse og oplæring med et meget kortvarigt udbytte samt merudgifter til kost og logi
- Modellen svækker isoleret set Beredskabsstyrelsens samlede robusthed.
- Modellen fortrænger værnepligtsuddannelse, såfremt udstationeringen forløber over en længere periode

4.4 Informations- og oplysningskampagner undervejs i uddannelsesforløbet og ved hjemsendelse

4.4.1 Centrale elementer

- Der etableres et tættere samarbejde mellem de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen om at give information til de værnepligtige om muligheder for ansættelse i kommunale redningsberedskaber efter hjemsendelse.
- Beredskabsstyrelsen kan, ved afslutning af værnepligten, efter tilladelse fra den enkelte værnepligtige, formidle kontakt til det kommunale redningsberedskab i bopælskommunen.

4.4.2 Beskrivelse

Formålet med modellen er at:

- Øge kendskabet til de kommunale redningsberedskaber for de værnepligtige.
- Skabe mulighed for direkte kontakt mellem kommunale redningsberedskaber og værnepligtige.

Modellen indebærer, at en informationskampagne fra de kommunale redningsberedskaber systematisk indtænkes i værnepligtsuddannelsen, sådan at alle værnepligtige stifter bekendtskab med de kommunale redningsberedskabers rolle, opgaver og mulighederne for at være med.

Modellen kan inspireres af den informationsdag, som flere beredskabscentre har i forbindelse med værnepligtsuddannelsen, hvor bl.a. Beredskabsforbundet eller kommunale redningsberedskaber fortæller om arbejdet som fuldtidsansat, deltidsansat eller frivillig. Det bør overvejes, hvordan informationskampagnen kan øge motivationen for den enkelte værnepligtige, eksempelvis ved besøg på en kommunal brandstation eller gennem øvelse med de kommunale brandfolk.

Derudover kan der etableres et system, hvor Beredskabsstyrelsen kan formidle værnepligtige til det kommunale redningsberedskab i bopælskommune ved afslutning af værnepligten. I den forbindelse er det vigtigt, at de kommunale redningsberedskaber løbende kommunikerer eventuelle rekrutteringsbehov til Beredskabsstyrelsens centre.

4.4.3 Fordele

- Modellen vil indebære en mere koordineret og systematisk tilgang til rekruttering til de kommunale redningsberedskaber.
- Modellen kan give de kommunale redningsberedskaber en rekrutteringsbase, hos værnepligtige, som allerede har afsluttet funktionsuddannelse mv.

4.4.4 Ulemper

- Fokusgruppeinterviews med de værnepligtige viser, at hverken motivation eller kendskab er de største barrierer for at fortsætte i det kommunale redningsberedskab

4.4.5 Samlet vurdering

Det vurderes at modellen vil være nem at implementere, men vil have forholdsvis begrænset effekt. Modellen vil dog fungere som et udmærket supplement til andre modeller for involvering af de værnepligtige, hvorfor det anbefales at modellen implementeres.

4.5 Øget træning og øvelse mellem de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen

4.5.1 Centrale elementer

- Beredskabsstyrelsens værnepligtige skal fremadrettet træne og øve regelmæssigt sammen med de kommunale redningsberedskaber.

4.5.2 Beskrivelse

Der lægges op til, at Beredskabsstyrelsen og de kommunale redningsberedskaber systematisk planlægger og faciliterer fælles træning og øvelser på manuelt niveau. Formålet er at sikre samarbejde og sammenhæng på operative opgaver samt introduktion af værnepligtige til opgaver og arbejdsvilkår i de kommunale redningsberedskaber.

Der henvises i øvrigt til forslag 2.3 i kataloget med forslag til øget robusthed.

4.5.3 Fordele

- Modellen styrker generelt det beredskabsfaglige niveau og det operative samarbejde på tværs af de kommunale redningsberedskaber og Beredskabsstyrelsen.
- Værnepligtige får et mere indgående kendskab og konkret kontakt til de kommunale redningsberedskaber, der kan styrke tilskyndelsen til- og mulighederne for en fremtidig beredskabskarriere.

4.5.4 Ulemper

- Modellen kan isoleret set medføre et statsligt og kommunalt merforbrug til koordination og gennemførelse af øvelser.

4.5.5 Samlet vurdering

- Det anbefales, at der ses på muligheder og vilkår for eventuel implementering af modellen.